

נא לשמור על הנקיון

מרים שדיברה דברי רכילות ולשון הרע על משה רבינו ונענשה על כך בצרעת, וכמו המעשה המובא במדרש רבה על רוכל אחד שהיה מחזר בעירות הסמוכות לציפורי וקורא: "מי רוצה לקנות סם חיים?" והיו האנשים עטים עליו לקנות את סחורתו. יום אחד עבר אותו רוכל קרוב לביתו של ר' ינאי, קרא לו ר' ינאי שיכנס לבית להראות מה יש לו למכור, אך הרוכל השיב לו "אתה וכשכמותך לא צריכים את הסחורה שלי", אך לאחר שהפציר בו ר' ינאי שיראה מה הוא מוכר, הוציא הרוכל ספר תהילים והראה לו את הפסוק "מי האיש החפץ חיים" ומיד לאחריו הפסוק "נצור לשונך מרע, סור מרע ועשה טוב" אמר ר' ינאי, כל ימי הייתי קורא את הפסוק הזה ולא הייתי יודע את הפשט עד שבא רוכל זה וגילה לי. והעץ יוסף הקשה מה חידש לו אותו רוכל לר' ינאי, ותירץ שכמו אותו רוכל שקרא לאנשים לקנות את סם החיים ורק אז הראה להם מה כתוב, כך הפסוק הראשון התחיל לדבר בלשון נפקד "מי האיש החפץ חיים", ורק אחרי שהגיע אותו האיש דיבר אליו בלשון נוכח "נצור לשונך מרע".

המקרה השני היה עם גיחזי עוזרו של אלישע הנביא שאחר שהציע נעמן שר צבא ארם לאלישע מתנות בתמורה לכך שריפא אותו ואלישע סרב, רץ גיחזי ומבקש מנעמן בשם אלישע את המתנות. נעמן נותן לגיחזי כסף ובגדים וכשאלישע מגלה זאת, הוא מקלל את גיחזי וזרעו בצרעת, כלומר שגיחזי קיבל צרעת על חמדת הממון. המקרה השלישי היה עם המלך עוזיה שמתוך גאווה נכנס להקטיר קטורת בהיכל ולא שמע לאזהרת הכהנים שאמרו לו שכיוון שאינו כהן אינו רשאי להקטיר, ועל גאוותו נענש בצרעת.

ורואים כי על שלוש עברות באה הצרעת על לשון הרע, על חמדת העושר ועל הגאווה, לפיכך גזר המקום על המצורע את העונשים שראינו בפסוק, כי כדי לתקן את חמדת העושר נגזר עליו שיהיו בגדיו פרומים וראשו פרוע שכך נראה כעני ומתקן את חמדתו, וכדי לתקן את הגאווה יקרא לעצמו טמא שבכך משפיל את עצמו, וכנגד לשון הרע בדרך ישב מחוץ למחנה כמנודה וחשוב כמת. התורה דורשת מאיתנו להיות נקיים, נקיים בדיבור, נקיים במידות, נקיים ברצונות. הרבנית דאגה שבגדי משפחתה יהיו נקיים, היא כיבסה, שפשפה ומירקה אותם פעמיים, אך יותר מהדאגה לשמור על הבגדים הנקיים, דאגה היא לשמור על הלשון נקיה, וכשבאה אותה שכנה להתנצל דאגה היא לשמור גם על נפשה נקיה מגאווה, ובלב שלם מחלה לה ובירכה את בנה, שמאז החלים וחזר לאיתנו. לאותה רבנית אגב קראו הרבנית אלישיב, ממנה נולד לימים הגאון הרב יוסף שלום אלישיב זצוק"ל, אז לפני שפותחים את הפה, ולפני שהנפש מתלמאת גאווה כדאי לבדוק שאנחנו שומרים על הניקיון.

לפני עידן מכונות הכביסה והמייבשים, בתקופה שאולי בודדים עוד זוכרים, "יום הכביסה" היה מושג. זה היה יום בו עקרת הבית הייתה לוקחת פיילת פח גדולה, משטח גלי לשפשוף הכביסה, פרימוס ענק ל"בישול" הבגדים, קובית סבון גדולה ודליים מלאים מלא קיבולתם מים. ביום אחד מן אותם הימים, יצאה הרבנית לאחת מסמטאות ירושלים לערוך את יום הכביסה לדאוג לבגדים נקיים לה ולבני משפחתה. היא הדליקה אש בפרימוס, הכניסה את המים והבגדים, ואחר מלאכת ההרתחה נשלף כל בגד אחר כבוד מהדוד הגדול, ועל גבי משטח המתכת שופשף עם הסבון למען יוסרו ממנו כל הכתמים. אחרי הקרצוף בסבון, נשטפו הבגדים ונסחטו, ואז נתלו על החבל לייבוש. אך לאחר כל המאמץ, יכלה הרבנית לחזור לביתה בשמחה אפופה בריח הטוב של הבגדים התלויים על החבל.

לא חולף זמן רב מדי, והשכנה חוזרת לביתה, החבל עם הכביסה הנקיה עורר בה את עצביה, היא נכנסה לביתה וחזרה בזעף חמושה בזוג מספריים לגזור את החבל העומד בדרכה. הכביסה שזה עתה כובסה צנחה לתוך שלולית הבוץ שהצטברה מתחתיה, וכל הבגדים שהיו נקיים קיבלו את הגוון החום והלא נעים למראה של האדמה הרטובה. הרבנית שראתה את כל עמלה יורד לטמיון, יצאה מהבית, אספה את כל הבגדים חזרה לגיגית ובלו לומר שום מילה לשכנה שבה לעשות יום כביסה נוסף, הרבה יותר מוקדם ממה שיכלה לדמיין.

כאשר בעלה חזר לבית וראה את הבגדים הנקיים, לא דמיין שבגדים אלו כובסו פעמיים היום, והרבנית כמובן לא פתחה את פיה לדבר רע על השכנה. אז איך נודע הסיפור? בערב למשמע הדפיקות פתחה הרבנית את הדלת, ומצדה השני עמדה אותה השכנה כשהיא אוחזת בבנה התינוק: "הילד קודח מחום ואני יודעת שמה שגרם לו לחלות זה העוול שעשיתי איתך היום. בבקשה תמחלי לי!", הרבנית ענתה ברוגע כי היא מוחלת בלב שלם, היא אמרה כי גם בשעת מעשה לא הקפידה עליה, והוסיפה ברכת רפואה שלמה לתינוק לפני שנפרדה מהשכנה לשלום.

המדרש שואל על הפסוק "הצרוע אשר בו הנגע, בגדיו יהיו פרמים וראשו יהיה פרוע ועל השפם יעטה וטמא טמא יקרא" (ויקרא יג, מה) למה נגזרו כל הדברים האלה על המצורע גם שישב בדרך, גם בגדיו יהיו פרומים וראשו פרוע וגם הוא עצמו יקרא טמא? וכדי לענות על השאלה אומר המדרש כי על שלושה אנשים שונים מצאנו בכתובים שנענשו בצרעת, ועל פי אותם מקרים נוכל להבין את חומרת העונש: המקרה הראשון היה עם

נכתב על ידי: מנחם ריביץ

להזמנת שיחות והרצאות, והרשמה לרשימת התפוצה, יש לשלוח מייל לכתובת: 4663MR@GMAIL.COM כמו כן ניתן לשמוע שיחות מוקלטות דרך קול הלשון.